

Sygn. akt I C 699/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Bednarczuk

Protokolant: st. sekr. Alina Pieczara

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2014 r. w Krakowie

sprawy z powództwa (...) (...) **B.**

przeciwko **A. R.**

o zapłatę

I zasądza od pozwanego A. R. na rzecz powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwotę 78 413, 04 zł. (siedemdziesiąt osiem tysięcy czterysta trzynaście złotych cztery grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 11 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty

II zasądza od pozwanego A. R. na rzecz powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwotę 7 545 zł. tytułem kosztów postępowania

Sygn. akt I C 699/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 1 października 2014 r.

Strona powodowa (...) Sp. z o.o. w B. w pozwie przeciwko A. R. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kwoty 78.413,04 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu podała, że jest spółką prawa handlowego, w której całość kapitału zakładowego przysługuje (...) S.A. – jednoosobowej spółce Skarbu Państwa, co powoduje, że status prawny powódki podlega ograniczeniom ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi („ustawa kominowa”). W okresie od dnia 29 czerwca 2009 r. do dnia 11 października 2011 r., kiedy stwierdzono rozwiązanie organu nadzoru z mocy art. 14 ww. ustawy, pozwany sprawował u powódki funkcję członka rady nadzorczej. Przed objęciem tej funkcji złożył oświadczenie z dnia 17 czerwca 2009 r. w którym zapewnił, że nie mają do niego zastosowania ograniczenia i zakazy do uczestnictwa w radzie nadzorczej, m.in. z tytułu postanowień „ustawy kominowej”. W okresie uczestnictwa pozwanego w radzie nadzorczej powódki wypłacane mu było wynagrodzenie w granicach określonych art. 8 pkt 8 ustawy kominowej. Jednocześnie stosowanie do wymogu art. 3 ust. 1 w zw. z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz art. 84 ust. 1 w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 35 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wypłacone pozwanemu wynagrodzenie z tytułu udziału w radzie nadzorczej zostało opodatkowane i oskładkowane przez powódkę podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz składką na ubezpieczenie zdrowotne, a następnie te daniny publiczne odprowadzone zostały przez powódkę, jako płatnika, za pozwanego na rachunki uprawnionych organów administrujących. Stanowiło to

łącznie kwotę 53.406,22 zł. Na dochodzoną kwotę składają się także odsetki ustawowe, które na dzień wniesienia pozwu wyniosły kwotę 25.006,82 zł.

Powódka podniosła też, że w 2011 r. przeprowadzona została u niej kontrola Najwyższej Izby Kontroli, w której wyniku stwierdzono, że powołanie pozwanego do rady nadzorczej powódki nastąpiło z uchybieniem art. 4 ust. 1 „ustawy kominowej”, gdyż pozwany w okresie od dnia 28 lutego 2008 r. do dnia 30 czerwca 2010 r. pełnił funkcję członka rady nadzorczej (...) S.A. – jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, a więc podmiotu także objętego rygiorem art. 4 ust. 1 ww. ustawy. Uznano, że w dniach 29 czerwca 2009 r. i 28 czerwca 2011 r., tj. w dniach powołania pozwanego do rady nadzorczej powódki spełniła się przesłanka zastosowania sankcji z art. 14 ust. 1 ustawy kominowej i fakt rozwiązania rady nadzorczej powódki z mocy ustawy potwierdziło formalnie zgromadzenie wspólników powódki w treści uchwały nr § 1 NZW z dnia 11 października 2011 r.

Pozwany wezwany do zapłaty żądanej kwoty nie uczynił wezwaniu zadość, uznając je za niezasadne.

Jako podstawę prawną roszczenia strona powodowa wskazała art. 410 § 2 k.c. (świadczenie nienależne), gdyż pozwany naruszył zakaz wynikający z art. 4 ust. 1 „ustawy kominowej” i uczestniczył w dwóch radach nadzorczych spółek objętych hipotezą tego przepisu. W sprawie nie może mieć zastosowania art. 409 k.c. z uwagi na treść art. 293 k.s.h., tj. pozwany nie miał prawa liczyć się z brakiem obowiązku zwrotu pobranego wynagrodzenia.

Z ostrożności procesowej strona powodowa podniosła również, że pozwany nie wykazał uprawnienia do pobierania podwójnego wynagrodzenia w oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.

Pozwany A. R. wniósł o oddalenie powództwa, podniósł zarzut przedawnienia roszczenia, bezzasadności roszczenia i wyzbycia się wzbogacenia.

Pozwany nie liczył się i nie mógł liczyć się z obowiązkiem zwrotu uzyskanego świadczenia, gdyż w czasie uczestnictwa w radzie nadzorczej powodowej spółki należał do kręgu osób uprawnionych do zasiadania „w nie więcej, niż dwóch radach nadzorczych”. Wynikało to z wewnętrznego przekonania pozwanego (jego świadomości), opartego na obowiązujących przepisach ustaw: z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (w szczególności art. 6 ust. 1) oraz z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi („ustawa kominowa”). Zdaniem pozwanego ww. art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 4 ust. 1 „ustawy kominowej”.

Do powołania do rady nadzorczej powodowej Spółki doszło nie z inicjatywy pozwanego, a z inicjatywy jedynego wspólnika tej spółki – (...) S.A. W podmiocie tym 100% akcji posiada Skarb Państwa (pozwany *de facto* reprezentował Skarb Państwa). W chwili powołania w skład rady nadzorczej powodowej Spółki pozwany pełnił funkcję prezesa zarządu (...) sp. z o.o. w K.. Spółka ta była jednoosobową spółką, w której 100% udziałów posiadało Przedsiębiorstwo (...) (...) którego jedynym akcjonariuszem był Skarb Państwa. Pozwany składając dokumentację niezbędną do zasiadania w radzie nadzorczej powodowej Spółki wskazał, że zasiada w radzie nadzorczej (...) S.A., a także pełni funkcję prezesa zarządu (...) sp. z o.o. Powód zatem posiadał pełną wiedzę na temat statusu prawnego pozwanego i nie kwestionował jego uprawnień do zasiadania w radzie nadzorczej.

Jako całkowicie bezpodstawne uznał dochodzenie kwoty 78.413,94 zł z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. O wzbogaceniu można mówić tylko w kontekście wynagrodzenia netto, które za nieprzedawniony okres wynosi 8.466 zł (za cały okres jest to kwota 43.598,60 zł). Zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne nie mogą być traktowane jako przedmiot wzbogacenia.

Nadto, z daleko posuniętej ostrożności procesowej podniósł zarzut wygaśnięcia obowiązku zwrotu uzyskanej korzyści, z uwagi na zaistnienie przesłanek z art. 409 k.c. Pozwany nie miał obowiązku liczyć się z koniecznością zwrotu otrzymanego wynagrodzenia. W okresie, w którym zasiadał w radzie nadzorczej powódki, całość otrzymywanego

ze Spółki wynagrodzenia przeznaczał na cele czysto konsumpcyjne, wyzbywając się otrzymywanych kwot w sposób „beziproduktywny” (nie otrzymał w zamian jakiegokolwiek ekwiwalentu), na wyjazdy zagraniczne.

Nawet, gdyby przyjąć, że sprawa ma charakter pracowniczy, to roszczenie uległo przedawnieniu ponad kwotę 8.466 zł (3 lata od wymagalności roszczenia). Skoro zatem świadczenia wypłacone pozwanemu były świadczeniami nienależnymi, to już z chwilą spełnienia świadczenia powstał obowiązek jego zwrotu, z tym momentem rozpoczął się termin przedawnienia roszczenia o zwrot.

Podał także, że strona powodowa jest podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą, dlatego podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powódki wobec pozwanego za okres od lipca 2009 r. do marca 2011 r. Wskazał też, że wypłacane mu świadczenie było świadczeniem okresowym. Za ewentualnie nieprzedawnione roszczenia należy uznać zatem te obejmujące okres kwiecień 2011 r. – sierpień 2011 r. (k. 175-177, 179-191).

Niespornym w sprawie było, że w okresie od czerwca 2009 r. do czerwca 2010 r. pozwany zasiadał równocześnie w dwóch radach nadzorczych: (...) S.A. oraz strony powodowej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strona powodowa (...) Sp. z o.o. w B. jest spółką prawa handlowego, w której całość kapitału zakładowego przysługuje (...) S.A. – jednoosobowej spółce Skarbu Państwa.

W okresie od dnia 29 czerwca 2009 r. do dnia 11 października 2011 r. pozwany pełnił w tej Spółce funkcję członka rady nadzorczej.

dowody: odpis z KRS nr (...), k. 13-18, odpis z KRS nr (...), k. 19-23

W dniu 29 czerwca 2009 r. Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników powodowej Spółki podjęło uchwały nr (...) o powołaniu jej członków rady nadzorczej IV kadencji, w tym powoda. Uchwały weszły w życie z dniem podjęcia.

Na mocy uchwały nr 8 z dnia 28 czerwca 2011 r. Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników powodowej Spółki zostali powołani członkowie jej rady nadzorczej V kadencji, w tym powoda. Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.

dowody: uchwały (...) strony powodowej z dnia 29.06.2009 r., nr (...), k. 24,

uchwała nr (...) z dnia 28.06.2011 r., k. 25-26

Pozwany w okresie od dnia 28 lutego 2008 r. do dnia 30 czerwca 2010 r. pełnił funkcję członka rady nadzorczej (...) S.A. - jednoosobowej spółki Skarbu Państwa.

dowody: odpis z KRS nr (...), k. 72-76

W oświadczeniu z dnia 17 czerwca 2009 r. pozwany podał, że nie mają do niego zastosowania ograniczenia i zakazy pełnienia funkcji we władzach spółek wynikające z przepisów prawa, m.in. z ustawy z dnia 3 marca 2000 r. W przypadku zaistnienia okoliczności stanowiących przeszkodę do uczestniczenia w radzie nadzorczej zobowiązał się do złożenia w terminie 7 dni od zaistnienia tych okoliczności rezygnacji z uczestniczenia w radzie nadzorczej

dowody: oświadczenie z dnia 17.06.2009 r., k. 28

W dniu 11 października 2011 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników powodowej Spółki podjęło uchwałę nr (...) o rozwiązaniu z mocy prawa rady nadzorczej Spółki powołanej w dniu 29 czerwca 2009 r. i w dniu 28 czerwca 2011 r. z dniem powołania, z uwagi na naruszenie art. 4 ust. 1 „ustawy kominowej”, co wykazała kontrola NIK.

dowody: uchwały (...) strony powodowej z dnia 11.10.2011 r., nr 1, k. 27

Uchwałą nr (...) z dnia 12 października 2011 r. zarząd strony powodowej zwrócił się do Zgromadzenia Wspólników o podjęcie uchwały określającej warunki odpowiedzialności poszczególnych członków rozwiązanej rady nadzorczej Spółki – na mocy art. 14 ust. 1 „ustawy kominowej”.

dowody: uchwała nr (...) z dnia 12.10.2011 r., k. 77, wniosek z dnia 12.10.2011 roku, k. 78-79

W okresie uczestnictwa pozwanego w radzie nadzorczej powodowej Spółki zostało mu wypłacone wynagrodzenie brutto w kwocie 53.406,22 zł. Na kwotę tę składało się wynagrodzenie netto za okres od lipca 2009 r. do sierpnia 2011 r. w wysokości 43.598,60 zł, zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych za ten okres od wypłaconego wynagrodzenia w wysokości 5.001 zł oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne za ten okres – 4.806,62 zł.

dowody: wyciągi z rachunku bankowego, k. 32-57, informacja o dochodach i pobranych zaliczkach na podatek dochodowy za okres 01.01.2009 r. - 31.12.2011 r., 58-60, zestawienia otrzymanego wynagrodzenia, k. 61, 80

W wystąpieniu pokontrolnym z dnia 19 grudnia 2011 r. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła dopuszczenie do udziału w pracach rady nadzorczej osób, które nie mogły w niej zasiadać w związku z art. 4 ust. 1 „ustawy kominowej”, gdyż w chwili powołania i później były członkami rad nadzorczych innych spółek, do których zastosowanie miał ten przepis. Dotyczyło to pozwanego, który w okresie od dnia 29 czerwca 2009 r. do dnia 30 czerwca 2010 r. (do zakończenia pracy w radzie nadzorczej (...) S.A.) był równocześnie członkiem rady nadzorczej powodowej Spółki i rady nadzorczej (...) S.A. Stosownie do przepisu art. 14 ust. 1 „ustawy kominowej” rada powołana w dniu 29 czerwca 2009 r. uległa rozwiązaniu z mocy prawa za nieprzestrzeganie przepisów tej ustawy. Z tego samego powodu rozwiązaniu uległa rada powołana w dniu 28 czerwca 2011 r. NIK stwierdził również, że w związku z udziałem w radzie powodowa Spółka wypłaciła pozwanemu do sierpnia 2011 r. z tytułu jego wynagrodzenia kwotę 53.406,22 zł.

dowody: pismo - wystąpienie pokontrolne z dnia 19.12.2011 r., k. 62-71

W dniu 9 stycznia 2012 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników powodowej Spółki podjęło uchwałę nr(...) na mocy której zobowiązało zarząd Spółki do podjęcia niezbędnych działań zmierzających do wyegzekwowania nienależnie wypłaconych w latach 2009-2011 świadczeń w kwotach brutto wraz z odsetkami, m.in. od pozwanego.

dowody: uchwała nr(...) z dnia 09.01.2012 r., k. 81

Strony w okresie od stycznia do marca 2012 r. prowadziły pisemną korespondencję odnośnie zwrotu przez pozwanego wypłaconego mu wynagrodzenia z tytułu zasiadania w radzie nadzorczej powodowej Spółki, co kwestionował pozwany.

dowody: pisma strony powodowej z dnia: 23.01.2012 r., 21.02.2012 r., k. 82, 88-89, pisma pozwanego z dnia: 01.02.2012 r., 15.03.2012 r., k. 84-87, 90-92

Pismem z dnia 7 lutego 2014 r. pozwany został wezwany przez powodową Spółkę do zapłaty kwoty 77.081,58 zł (wynagrodzenie z tytułu uczestnictwa w radzie nadzorczej w latach 2009-2011 wraz podatkiem dochodowym od osób fizycznych od tego wynagrodzenia oraz składkami na ubezpieczenie zdrowotne, powiększonych o odsetki ustawowe na dzień 31 stycznia 2014 r.).

Pozwany uznał powyższe żądanie za bezzasadne.

dowody: wezwanie do zapłaty z dnia 07.02.2014 r., k. 99-101, pismo pozwanego z dnia 19.02.2014 r., k. 102-103

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dokumentów, których autentyczności, ani mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała, a które również nie budziły wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania pozwanego, że w jego wyłącznie subiektywnym przekonaniu nie było przeszkód prawnych do pełnienia funkcji w radzie nadzorczej powodowej Spółki w spornym okresie, co nie zmienia jednak faktu,

że ostateczna, obiektywna ocena jego postępowania dokonana przez pryzmat wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych daje podstawę do innych wniosków, niż te wywiedzione przez pozwanego.

De facto stan faktyczny niniejszej sprawy był niesporny, a sporna pozostaje raczej kwestia jego oceny prawnej.

Sąd pominął pozostałe wnioski dowodowe, jako nie mające znaczenia dla rozstrzygnięcia (art. 227 k.p.c.), w szczególności zaofiarowane przez pozwanego dowody (jak w pkt 4-10 pisma z dnia 30.07.2014 r., k. 193-195) - na okoliczność na co zostały zużyte przez niego wypłacane przez stronę powodową kwoty wynagrodzenia (o czym mowa poniżej).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia należy stwierdzić, że jest on bezzasadny.

Wprawdzie przyjęć należy, że niniejsza sprawa winna być traktowana jako sprawa gospodarcza zgodnie z art. 2 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (Dz. U. Nr 33, poz. 175 z późn. zm.), jako sprawa dotycząca stosunku cywilnoprawnego między członkiem rady nadzorczej spółki, a spółką (sprawa ze stosunku spółki), ale roszczenie nie mogło zostać potraktowane jako związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez stronę powodową. Nie każde działające osoby prowadzącej działalność gospodarczą należy kwalifikować jako pozostające w związku z tą działalnością i podobnie – nie każde roszczenie dochodzone przez ten podmiot należy w ten sposób traktować. Niektóre z działań podejmowanych przez przedsiębiorcę mają związek z prowadzeniem przedsiębiorstwa, ale nie z prowadzeniem przez niego działalności gospodarczej. Należy bowiem rozróżnić działania związane z działalnością gospodarczą oraz związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, które nie polegają na prowadzeniu działalności gospodarczej – nie polegają na uczestnictwie w obrocie gospodarczym, nie prowadzą do wytworzenia dóbr materialnych i nie przynoszą żadnego zysku. Za czynności związane z działalnością gospodarczą należy uznać działania pozostające w normalnym, funkcjonalnym związku z tą działalnością, podejmowane w związku z przedmiotem działalności danego podmiotu (por. wyrok SN z dnia 6 czerwca 2012 roku, III CSK 282/11, LEX nr 1212813, wyrok SN z dnia 14 listopada 2013 r., II CSK 104/13, LEX nr 1415499 i powołane tam orzecznictwo). Oceniany stosunek cywilnoprawny między powodową Spółką a pozwanym o zwrot wynagrodzenia za pełnienie funkcji w jej radzie nadzorczej nie pozostaje, zdaniem Sądu, w związku z prowadzeniem przez stronę powodową działalności gospodarczej, choć pozostaje w związku z prowadzeniem jej przedsiębiorstwa. Dlatego przyznać należy rację pozwanemu, że dla kwalifikacji roszczenia jako związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej w rozumieniu art. 118 k.c. nie ma znaczenia prawny charakter leżącego u jego podstaw zdarzenia (także dotyczy bezpodstawnego wzbogacenia), lecz jego związek z działalnością gospodarczą, którego jednak w niniejszej sprawie brak.

Nie może też roszczenie związane z pełnieniem funkcji w radzie nadzorczej spółki zostać uznane za wynikające ze stosunku pracy (roszczenie pracownicze).

Dlatego zgodnie z art. 118 k.c. nie będzie miał zastosowania w sprawie 3-letni termin przedawnienia, ale termin 10-letni jako dotyczący roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia (art. 410 § 2 k.c.).

Odnosząc się zatem do zasadności nieprzedawnionego roszczenia należy stwierdzić, że zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. Nr 26, poz. 306 z późn. zm.) jedna osoba może być członkiem rady nadzorczej tylko w jednej spośród spółek, o których mowa w art. 1 pkt 4-7.

Dotyczy to (art. 1 pkt 4-7):

- jednoosobowych spółek prawa handlowego utworzonych przez Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego,
- spółek prawa handlowego, w których udział Skarbu Państwa przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby akcji,
- spółek prawa handlowego, w których udział jednostek samorządu terytorialnego przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby akcji,
- spółek prawa handlowego, w których udział spółek, o których mowa w pkt 4-6, przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby akcji.

Pozwany natomiast w okresie od czerwca 2009 r. do czerwca 2010 r. zasiadał równocześnie w dwóch radach nadzorczych spółek objętych ww. przepisem: (...) S.A. oraz strony powodowej.

Pozwany wskazując na prawną dopuszczalność takiej sytuacji powoływał się na objęcie go regulacją art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (t.j. Dz. U. z 2006 r., Nr 216, poz. 1584 z późn. zm.), który stanowi jego zdaniem *lex specialis* w stosunku do zakazu z art. 4 ust. 1 „ustawy kominowej”.

Zgodnie z tym przepisem zakaz zajmowania stanowisk w organach spółek, o którym mowa w art. 4 pkt 1, nie dotyczy osób wymienionych w art. 2 pkt 1, 2 i 6-10, o ile zostały zgłoszone do objęcia takich stanowisk w spółce prawa handlowego przez: Skarb Państwa, inne państwowe osoby prawne, spółki, w których udział Skarbu Państwa przekracza 50 % kapitału zakładowego lub 50 % liczby akcji, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki lub inne osoby prawne jednostek samorządu terytorialnego; osoby te nie mogą zostać zgłoszone do więcej niż dwóch spółek prawa handlowego z udziałem podmiotów zgłaszających te osoby.

Przepis art. 2 tej ustawy w pkt 9 wskazuje pracowników jednoosobowych spółek Skarbu Państwa oraz spółek, w których udział Skarbu Państwa przekracza 50 % kapitału zakładowego lub 50 % liczby akcji, zajmujących stanowiska: prezesa, wiceprezesa i członka zarządu. Natomiast zgodnie z art. 4. ust. 1 pkt 1 osoby wymienione w art. 1 i 2, w okresie zajmowania stanowisk lub pełnienia funkcji, o których mowa w tych przepisach, nie mogą być członkami zarządów, rad nadzorczych lub komisji rewizyjnych spółek prawa handlowego.

Pozwany powoływał się, że był prezesem zarządu w spółce (...), która była jednoosobową spółką, w której 100% udziałów posiadało Przedsiębiorstwo (...) (...), którego jedynym akcjonariuszem był Skarb Państwa. Zatem osoba taka nie mogła być zgłoszona do więcej niż dwóch spółek prawa handlowego z udziałem podmiotów zgłaszających te osoby. Pozwany jednak nie wykazał, że jedynym akcjonariuszem Przedsiębiorstwa (...) (...) był Skarb Państwa i przez niego został on zgłoszony. Nadto pozwany zajmował trzy stanowiska: prezesa zarządu w P., członka rady nadzorczej (...) SA oraz członka rady nadzorczej w powodowej Spółce. Przy czym możliwość zgłoszenia do dwóch spółek prawa handlowego nie oznacza, że może to być zgłoszenie do dwóch rad nadzorczych, bowiem taką możliwość wyłączał przepis art. 4 ust 1 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagrodzeniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

Natomiast przyjmując, że pozwany zajmował stanowisko prezesa zarządu w Spółce, w której jedynym akcjonariuszem nie był Skarb Państwa, to ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne nie odnosi się do pozwanego i do pozwanego ma zastosowanie przepis art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

Okolicznością bezsporną było bowiem, że w okresie od dnia 29 czerwca 2009 r. do dnia 30 czerwca 2010 r. pozwany był jednocześnie członkiem rady nadzorczej w dwóch spółkach objętych dyspozycją art. 4 ust. 1 „ustawy kominowej” dlatego dla oceny jego sytuacji znajdzie wprost zastosowanie właśnie art. 4 ust. 1 „ustawy kominowej”, który zakazuje pełnienia funkcji członka rady nadzorczej w więcej, niż jednej wskazanej w tej ustawie spółce. Pozwany niewątpliwie

złamał ten zakaz, dlatego co do zasady roszczenie strony powodowej było zasadne. W związku z tym doszło do bezpodstawnego wzbogacenia - nastąpiło zubożenie po stronie powodowej, a wzbogacenie po stronie pozwanego - tak w zakresie tych kwot, które zostały wypłacone powodowi jako wynagrodzenie netto, jak również co do składek odprowadzonych na ubezpieczenie zdrowotne, a także na podatek dochodowy od osób fizycznych (stosowanie do wymogu art. 3 ust. 1 w zw. z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2012 poz. 361 z późn. zm.) oraz art. 84 ust. 1 w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 35 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2008, Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.). Prawidłowo od wypłaconego pozwanemu wynagrodzenia z tytułu udziału w radzie nadzorczej powoda został odprowadzony podatek oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2009 r. (V CSK 371/08, LEX nr 619670) zapłata przez płatnika podatku dochodowego, który obciążał podatnika tego podatku, może oznaczać stan bezpodstawnego wzbogacenia podatnika kosztem majątku płatnika i uzasadniać roszczenie o zwrot zapłaconej kwoty podatku na podstawie art. 405 i nast. k.c. Z poglądem wyrażonym w tym orzeczeniu Sąd w niniejszym składzie się zgadza. Zdaniem Sądu analogiczną zasadę należy również odnieść do uiszczonych przez płatnika składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Podkreślić też należy, że sama wysokość wypłaconej pozwanemu kwoty wynagrodzenia netto za sporny okres (ustalona w oparciu o art. 8 pkt 8 „ustawy kominowej”), jak i wysokość odprowadzonych składek na podatek i ubezpieczenie zdrowotne od tej kwoty nie była przez pozwanego kwestionowana, jak i wysokość naliczonych od tych kwot odsetek, skapitalizowanych na datę wniesienia pozwu.

Nie jest też trafny argument pozwanego, podnoszony z ostrożności procesowej, że zachodzą w stosunku do niego przesłanki art. 409 k.c. uzasadniające brak obowiązku zwrotu kwoty nienależnego świadczenia. Zgodnie z tym przepisem obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten kto korzyść uzyskał zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba, że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją, powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Zdaniem Sądu pozwany z takim obowiązkiem zwrotu winien się liczyć. Do pozwu zostało dołączone jego oświadczenie, że znana jest mu treść „ustawy kominowej” z dnia 3 marca 2000 r. Zobowiązał się również, że w przypadku zaistnienia okoliczności stanowiących przeszkodę do uczestniczenia w radzie nadzorczej zobowiązuje się do poinformowania o tym fakcie. W związku z tym należało przyjąć, że te argumenty pozwanego, że nie jest już wzbogacony, bowiem zużył te kwoty, które otrzymał tytułem wynagrodzenia (na wyjazdy zagraniczne) nie mogą zostać przyjęte jako trafne. Pozwany bowiem od początku winien mieć świadomość tego, że nie może być członkiem rady nadzorczej więcej, niż jednej spółki, o której mowa we ww. ustawie (przepis w tym zakresie jest jasny i jego interpretacja nie nasuwa żadnych wątpliwości). Zatem już przy otrzymaniu pierwszej wypłaty winien mieć świadomość, że do żądania zwrotu dojdzie lub może dojść. Pracownika pełniącego funkcję członka rady nadzorczej spółki kapitałowej obowiązuje podwyższona miara profesjonalnej staranności, która wyklucza "nieświadome" pełnienie tej funkcji, mimo obowiązujących zakazów i pobranie z tego tytułu wynagrodzenia, co oznacza, że powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu nienależnie uzyskanych korzyści w ten sposób uzyskanych (art. 409 k.c.). Oceniając istnienie przesłanki braku świadomości obowiązku zwrotu, należy posłużyć się kryterium obiektywnym, tj. ocenić, czy przy zachowaniu tzw. należytej staranności pozwany mógł być świadomy, że pobrane świadczenie mu się nie należało. Wymagane i oceniane wzorce zachowań zależne są od np. wykonywanego zawodu i pełnionej funkcji, a wyższy stopień należytej staranności jest wymagany w przypadku osób, od których w związku z ich działalnością zawodową wymaga się większej znajomości np. przepisów, procedur organizacyjnych czy finansowych. Decydująca jest nie sama świadomość nienależności świadczenia (subiektywny brak wiedzy), a powinność jej posiadania (por. wyrok SN z dnia 6 marca 2012 r., I PK 149/11, OSNP 2013/3-4/30). Pozwany przy zachowaniu zawodowej staranności wymaganej na zajmowanym stanowisku (art. 293 § 2 k.s.h.) powinien znać treść przepisów „ustawy kominowej” o możliwości pełnienia określonej funkcji, a tym samym powinien być świadomy, że pobierane przez niego wynagrodzenie było świadczeniem nienależnym. Z uwagi na funkcję jaką pełnił w powodowej Spółce należy założyć, że rozumiał treść podpisywanego przez siebie oświadczenia. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że nie zostały spełnione przesłanki z art. 409 k.c. powodujące wygaśnięcie obowiązku zwrotu przez pozwanego pobranego nienależnie świadczenia.

Dodatkowo, odnośnie odprowadzonych przez stronę powodowa składek na podatek i ubezpieczenie zdrowotne pozwany nie wykazał tego, że nie jest obecnie wzbogacony, bowiem nie sposób przyjąć, że zaoszczędzone przez niego środki finansowe w tym zakresie (zobowiązania obciążały jego jako podatnika, a strona powodowa jako płatnik miała je wyłącznie obowiązek przekazać właściwym organom) zostały przez niego zużyte. Zwiększyło to majątek pozwanego o te przekazane kwoty. Jeżeli bezpodstawne wzbogacenie polegało na zaoszczędzeniu określonych wydatków, to zobowiązany do zwrotu nie może się skutecznie bronić zarzutem utraty lub zużycia tej korzyści w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, właśnie z uwagi na postać tak ukształtowanego między stronami stanu bezpodstawnego wzbogacenia (por. wyrok SN z dnia 12 marca 2009 r., V CSK 371/08, LEX nr 619670).

Natomiast, to, że organy powodowej Spółki nie respektowały rygorów „ustawy kominowej”, których naruszenie zostało ujawnione dopiero przez Najwyższą Izbę Kontroli, nie usprawiedliwia powoływania się pozwanego na uchwały jej organu powołującego go na stanowisko w radzie nadzorczej (por. uzasadnienie ww. wyroku SN z dnia 6 marca 2012 r.).

Zgodnie z art. 120 § 1 k.c. termin spełnienia świadczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia - jako nie oznaczony i nie wynikający z jego właściwości - biegnie niezwłocznie po wezwaniu. Skoro jeszcze przed wniesieniem pozwu doszło do wezwania o zapłatę dochodzonej obecnie kwoty (wezwanie z dnia 7 lutego 2014 r.) to żądanie uiszczenia odsetek od daty wytoczenia powództwa było zasadne.

O ustawowych odsetkach Sąd orzekł zatem na podstawie art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 i 2 k.c.

Mając powyższe na względzie i w oparciu o powołane wyżej przepisy prawa orzeczono, jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz w oparciu o § 2 ust. 1-2 i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 j. t.), tj. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na zasadzoną kwotę złożyła się opłata sądowa od pozwu w kwocie 3.921 zł oraz wynagrodzenie radcy prawnego w wysokości 3.600 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.